

Tomasz Rembalski

Informacja o działalności Instytutu Kaszubskiego w 2008 roku

Acta Cassubiana 10, 330-335

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Tomasz Rembalski

Informacja o działalności Instytutu Kaszubskiego w 2008 roku

W dniu 28 marca 2008 roku odbyło się coroczne walne zebranie członków Instytutu Kaszubskiego, na którym przedstawiono sprawozdania merytoryczne i finansowe za 2007 rok oraz plan zadań na rok następny. Podkreślono zwłaszcza fakt ponownego uzyskania dotacji podmiotowej z MSWiA. Dzięki niej budżet Instytutu został w dużej mierze odciążony świadczeniami związanymi z funkcjonowaniem biura. Należy mieć nadzieję, że będzie to już stała praktyka, dzięki której będziemy mogli się bardziej koncentrować na pracy merytorycznej.

Zebrania Zarządu odbyły się trzykrotnie w dniach 28 lutego, 5 czerwca i 23 października. W poczet członków przyjęto dwie nowe osoby: dr. Andrzeja Chludzińskiego oraz prof. Bolesława Mazurkiewicza. Aktualnie Instytut Kaszubski liczy 99 członków.

W roku 2008 w biurze Instytutu Kaszubskiego pracowali: Ewelina Bemke oraz Michał Kargul, z którym w styczniu tego roku rozwiązano umowę o pracę. Następnie, w marcu 2008 r. z pracy w IK odeszła p. E. Bemke. Staż w ramach umowy z PUP w Gdańsku odbyły w Instytucie następujące osoby: Kamila Olszewska, Bartłomiej Kłodnicki, Anna Żywicka, z którą 6 maja 2008 r. podpisaliśmy umowę o pracę na czas nieokreślony oraz Krzysztof Ruszkowski (od 16 czerwca do 31 listopada 2008 r.).

W 2008 roku działalność Instytutu wsparło dotacjami: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji dotacją podmiotową na zatrudnienie pracowników w biurze oraz usługi księgowe, a także dotacją na trzeci tom serii *Biblioteka Pisarzy Kaszubskich* (dramaty ks. Bernarda Sychty), Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które przyznało dotację na dwa projekty: „Muzea na Kaszubach” (kontynuacja projektu z 2007 r.) i „Badania etnologiczne na Kaszubach” (projekt na lata 2008–09) oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które dofinansowało wydanie tomu 10 „Acta Cassubiana”. Natomiast Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej podjęła decyzję o wsparciu wydania wspomnień z Elbląga ks. Paula Hermanna.

Ponadto nasze projekty wydawnicze wsparły także takie instytucje, jak Miejska Biblioteka Publiczna w Łęborku, Muzeum Zamkowe w Malborku, Uniwersytet Gdański, Urząd Gminy Śliwice, Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna, Bank Spółdzielczy w Koronowie, Starostwo Powiatowe w Malborku. Nie zapominamy również o mecenasach prywatnych, którzy ofiarowali swą pomoc i wsparcie dla Instytutu w postaci darów finansowych czy też bezinteresownej pracy.

W 2008 roku udało się Instytutowi zrealizować wiele zadań i projektów. Dzięki zdobytym dotacjom i darowiznom oraz społecznemu zaangażowaniu członków przygotowano szereg imprez i wydano kilka publikacji. Wspólnie z Muzeum Miasta Gdyni w dniu 12 kwietnia 2008 roku zorganizowaliśmy II Seminarium Genealogiczne „Nasze korzenie”, na którym referaty wygłosili: Józef Borzyszkowski, *Obraz społeczności kaszubsko-pomorskiej w świetle publikacji genealogicznych... a rzeczywistość*, Tomasz Rembalski, *Kaszubsko-pomorskie „pozametrykalne” źródła archiwalne do ustalania faktów genealogicznych*, Wojciech Beszczyński, *Digitalizacja i indeksowanie ksiąg metrykalnych na Pomorzu – jeden z głównych celów Pomorskiego Towarzystwa Genealogicznego* oraz Przemysław Pragert, *Znaczenie genealogii w badaniach heraldycznych – wybrane przykłady identyfikacji kilku herbów szlacheckich z kościołów na Kaszubach*.

Z udziałem Oddziału Kociewskiego ZK-P w Zblewie, Stowarzyszenia Kociewskiego Oddział w Zblewie, Zespołu Szkół Publicznych w Bytoni oraz przy współpracy naukowej Uniwersytetu Gdańskiego i Uniwersytetu im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, dnia 20 maja 2008 roku w Bytoni odbyła się IV Konferencja Nauczycieli Kociewia pt. „Kociewską stecką w XXI wiek”, podczas której, poza warsztatami, referaty wygłosili Józef Borzyszkowski, *Mała Ojczyzna w historii Polski i powszechnej* i Maria Pająkowska-Kensik, *Gwara kociewska – mowa stron ojczystrych*.

Wspólnie z Muzeum Historyczno-Etnograficznym i Oddziałem ZK-P w Chojnicach 16 czerwca 2008 roku przygotowaliśmy konferencję pt. „Albin Makowski 1908–1982. Kolekcjoner – bibliofil – regionalista w 100-lecie urodzin”, poprowadzoną przez Cezarego Obracht-Prondzyńskiego. Referaty podczas niej wygłosili: Piotr Jaworski, *Główne nurty kolekcjonerstwa w Polsce*, Kazimierz Ostrowski, *Albin Makowski. Twórca ruchu regionalnego w Chojnicach*, Anna Czapczyk, *Kolekcja i księgozbiór Albina Makowskiego w zbiorach Muzeum Historyczno-Etnograficznego w Chojnicach*, Adam Musiałowski, *Kolekcjonerska spuścizna Walerego C. Amrogowicza w muzeach toruńskich*, Hanna Rząska, *Albin Makowski a archeologia*, Marek Kotyszko, *Konserwacja brązów starożytnych na przykładzie miecza z kolekcji Albina Makowskiego. Realizacja w ramach muzealnego projektu Konserwacja zbiorów z Kolekcji historyczno-regionalnej Albina Makowskiego*, Marcin Synak, *Kolekcja numizmatyczna Albina Makowskiego – zarys problematyki*, Jerzy Kuligowski, *Omne trinum perfectum. Wspomnienie o Albinie Makowskim*. Konferencji towarzyszyło otwarcie okolicznościowej wystawy, poświęconej Albinowi Makowskiemu w bibliotece chojnickiej.

Natomiast z Oddziałem ZK-P w Wielkim Buczku zorganizowaliśmy tradycyjnie kolejną, już XI Buczkowską Konferencję Naukową. Odbyła się ona 20 września 2008 roku i nosiła tytuł: „»Pieśń uszła cało«. Rola pieśni polskiej w czasach zaboru i współcześnie”. W jej trakcie referaty wygłosili: J. Kęcińska, *Polskie Towarzystwo Śpiewacze na Pomorzu w okresie zaboru*, J. Borzyszkowski, *Życie codzienne Kaszubów w pieśni*, Z. Kowalski, *Pieśń (nie tylko polska) jako siła sprawcza działań zespołów ludowych w Pilskiem*, S. Dawydenko, *Polacy na Litwie i ich pieśń – znak tożsamości narodowej*, M. Chołodowska, ...*Tam idź, gdzie słyhać śpiew, tak dobre serca mają...* Na zakończenie odbył się występ chóru „Cecylia”.

Konferencje i seminaria nie były jedynymi przedsięwzięciami naukowymi, współrealizowanymi przez Instytut w 2008 roku. Oto w przededniu X Zjazdu Kaszubów, 12 lipca 2008 roku otwarto wystawę *Gdańsk a Kaszubi, Kaszubi w Gdańsku*. Przygotowano ją we współpracy z: Oddziałem Gdańskim ZK-P, Muzeum Historycznym Miasta Gdańska, Muzeum Narodowym w Gdańsku, Centralnym Muzeum Morskim, Muzeum Archeologicznym w Gdańsku, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, Biblioteką Gdańską Polskiej Akademii Nauk i dzięki wsparciu osób prywatnych. Prezentowana ona była w Ratuszu Głównomiejskim do 15 września 2008 roku. Jednym z jej zadań było utwierdzenie w przekonaniu o stołeczności Gdańska, a także przypomnienie niezwykłej roli tego najważniejszego miasta Pomorza w kaszubskich dziejach.

Dzięki współpracy z Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej 25 lipca 2008 roku w Wejherowie odbył się wernisaż wystawy *O Kaszubach w Kanadzie 1858–2008*, w 150-lecie osadnictwa kaszubskiego w Kanadzie, podczas którego miała miejsce prezentacja filmu Henryka Bartula *Kanadyjskie Kaszuby*. Zamknięcie wystawy nastąpi w grudniu 2008 roku.

Do końca 2008 roku Instytut Kaszubski wydał 12 pozycji książkowych. Są to:

1. ks. Marian Miotk, *Séw Bòżégò Słowa na niwie kaszëbszczich serc*, Gdańsk 2008.
2. Konrad Kaczmarek, *Stolemowe znamię*, Dzierżążenko-Gdańsk-Wielki Buczek 2008 (wspólnie z O/ZK-P w Wielkim Buczku).
3. Aleksander Majkowski, *Life and Adventures of Remus*, translated by B. Krbechek and K. Gawlik-Luiken, Gdańsk 2008.
4. *Z zaborzkiego matecznika. O Stanisławie Pestce – Janie Zbrzycy*, red. Józef Borzyszkowski, Gdańsk 2008.
5. *Pro memoria Wincenty Mazurkiewicz (1938–2004)*, opr. Józef Borzyszkowski, Gdańsk-Elbląg 2008 (wspólnie z EUH-E).
6. *W kręgu badaczy kultury Kaszub i Pomorza XIX i XX wieku. IX Konferencja Kaszubsko-Pomorska*, red. Józef Borzyszkowski, Słupsk-Gdańsk 2008 (wyd. wspólnie z Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku).

7. *Inwentarz powiatu człuchowskiego 1753*, wyd. M. Fryda, Człuchów-Gdańsk 2008 (wspólnie z Muzeum Regionalnym w Człuchowie).
8. *Tradycje gdańskiej humanistyki*, red. J. Borzyszkowski, C. Obracht-Prondzyński, Gdańsk 2008 (wspólnie z UG).
9. „Acta Cassubiana”, t. 10.
10. *Dramaty Bernarda Sychty*, opr., wstęp i przypisy J. Treder, J. Walkusz, seria *Biblioteka Pisarzy Kaszubskich*, t. 3, Gdańsk 2008.
11. *Pro memoria. Augustyn Szpręga (1896–1949)*, red. J. Borzyszkowski, Gdańsk 2008 (wspólnie z Muzeum Zamkowym w Malborku).
12. C. Obracht-Prondzyński, *Kaszubskich pamiątek skarbnice. O muzeach na Kaszubach – ich dziejach, twórcach i funkcjach społecznych*, Gdańsk 2008.

Wydawnictwom towarzyszyły liczne promocje, prezentacje i spotkania. Już 10 stycznia 2008 roku odbyła się promocja tomiku wierszy Gabrieli Szubstarskiej, *Wierzyłam w milczenie*, z ilustracjami Marii Rutkowskiej-Nienartowicz. Podczas spotkania w Tawernie „Mestwin” w Gdańsku wiersze autorki czytała Halina Winiarska. Dnia 24 stycznia 2008 roku w Domu Kaszubskim, odbyła się promocja tomu kaszubskich opowiadań Henryka Dawidowskiego, *Z Kaszëbama ò Kaszëbach*, które przedstawił prof. Jerzy Treder. Tego samego dnia kolejny tom z serii *Pro memoria Feliks Marszałkowski (1911–1987)*, w opracowaniu Józefa Borzyszkowskiego, promował prof. Cezary Obracht-Prondzyński. Promocja książki *Ks. Józef Tischner (1931–2000). Filozof szczęśliwych darów*, w opracowaniu J. Borzyszkowskiego, odbyła się w Gdańsku 21 lutego 2008 roku. Miesiąc później, 28 marca 2008 roku w Domu Kaszubskim, miała miejsce promocja dwóch pierwszych tomów z serii *Biblioteka Pisarzy Kaszubskich: Florian S. Ceynowa, Rozmòwa Pòlòcha z Kaszëbą. Rozmòwa Kaszëbë z Pòlòchã* i Hieronima J. Derdowskiego, *Ò panu Czòrlińszcim, co do Pùcka pò sécë jachòł*. W następnym miesiącu promocja tych wydawnictw odbyła się wejherowskim Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej. W Bytowie, 8 kwietnia 2008 roku, odbyła się promocja albumu *Kaszuby. Ziemia – Ludzie*, autorstwa Józefa Borzyszkowskiego i Kazimierza Rolbieckiego. Laudację wygłosił prof. Cezary Obracht-Prondzyński. Na spotkaniu z bibliotekarzami chojnickimi, 9 kwietnia 2008 roku, miała miejsce prezentacja najnowszych wydawnictw Instytutu. Dnia 18 kwietnia 2008 roku, w ramach promocji wydawnictw kociewskich w Tczewie, przy współpracy Oddziału Tczewskiego ZK-P i Instytutu Kociewskiego, promowano książkę Andrzeja Romanowa, *Pielgrzym pelpliński w latach 1869–1920*. Laudację wygłosił Jan Kulas. W dniach 26–27 kwietnia 2008 roku, podczas promocji Kaszub w Galerii Bałtyckiej, także prezentowano wydawnictwa Instytutu. W jej trakcie Instytut przekazał dwa egzemplarze albumu *Kaszuby. Ziemia – Ludzie* jako nagrody w prowadzonym konkursie.

Prezentacja najnowszych wydawnictw IK miała również miejsce na spotkaniu z bibliotekarzami bruskimi 28 kwietnia 2008 roku, a także 9 maja 2008 roku na Targach Książki i Wydawnictw Regionalnych Borów Tucholskich w Tucholi.

Dnia 27 maja 2008 roku w Domu Kaszubskim odbyła się promocja tomiku wierszy Tamary Sochackiej-Kirchner, *W języku motyli & ciem* oraz albumu *Kaszuby. Ziemia – Ludzie*. Natomiast 26 czerwca 2008 roku w Człuchowie odbyła się promocja *Inwentarza powiatu człuchowskiego 1753*, opracowanego przez Mariana Frydę.

Prezentacja wydawnictw Instytutu Kaszubskiego miała miejsce także podczas imprez masowych: X Zjazdu Kaszubów 12 lipca 2008 roku w Gdańsku, Jarmarku Wdzydzkiego 20 lipca 2008 roku i IX Kościerskich Targów Książki Kaszubskiej i Pomorskiej 1 sierpnia 2008 roku. W Kościerzynie III Nagrodę w kategorii *Opracowania naukowe* otrzymała książka Andrzeja Romanowa, *Pielgrzym pelpliński w latach 1869–1920* oraz wyróżnienie w kategorii *Albumy* album Józefa Borzyszkowskiego i Kazimierza Rolbieckiego *Kaszuby. Ziemia – Ludzie*.

Dnia 14 października 2008 roku, podczas inauguracji Dni Kultury Pomorskiej w Chojnicach, odbyło się spotkanie z prof. J. Borzyszkowskim, który mówił o Aleksandrze Majkowskim, a przy okazji miała miejsce prezentacja wydawnictw IK.

Promocja książek ks. Mariana Miotka, *Sév Bòžègò Słowa na niwie kaszëbsczich serc* oraz *Z zaborzkiego matecznika. O Stanisławie Pestce – Janie Zbrzycy* w opracowaniu J. Borzyszkowskiego odbyła się w „Mestwinie” 23 października 2008 roku. W jej trakcie, prócz autora jednej i bohatera drugiej książki, głos zabrali ks. abp Tadeusz Gocłowski, prof. Jerzy Treder, prof. Józef Borzyszkowski, prof. C. Obracht-Prondzyński i prof. Andrzej Zbierski.

Warto jeszcze wspomnieć, że 28 lutego 2008 roku miało miejsce spotkanie u Konsul Generalnej Republiki Federalnej Niemiec w Gdańsku, podczas którego rozmawiano o kulturze kaszubskiej i – czasami trudnych – relacjach kaszubsko-niemieckich.

Z działalnością IK można zapoznać się na działającej od ubiegłego roku stronie www.instytutkaszubski.pl, na której prezentowane są wydawnictwa będące aktualnie w naszej ofercie i dokonać zamówienia interesujących pozycji.

W realizację naszych projektów zaangażowany był szereg partnerów, wspomagających nas merytorycznie i materialnie. Wymienić tu należy Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, a zwłaszcza jego oddziały terenowe w Gdańsku, Malborku, Gdyni, Wielkim Buczku, Miasteczku Krajeńskim, Bytowie, Chojnicach i in., Kaszubski Uniwersytet Ludowy, Akademię Pomorską w Słupsku, Uniwersytet Gdański, Elbląską Uczelnię Humanistyczno-Ekonomiczną, Academię Baltica w Lubece, Bibliotekę Gdańską PAN, Bibliotekę Elbląską, Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Gdańsku; Miejską Bibliotekę Publiczną w Lęborku, Muzeum Miasta

Gdyni, Miejską Bibliotekę Publiczną w Gdyni, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku oraz szereg samorządów: powiatowych, miejskich i gminnych.

Osobno podkreślić trzeba rolę naszych najważniejszych sponsorów: Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Instytut Kaszubski prowadzi też szeroką wymianę naukową, przejawiającą się m.in. w wymianie wydawnictw (tradycyjnie z takimi ośrodkami, jak Ośrodek Badań im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, Instytut Herdera czy Biblioteką Gdańską PAN).

W tym miejscu podziękować należy wszystkim instytucjom i osobom prywatnym, które w jakikolwiek sposób, materialnie, radą czy pracą wolontariacką wspomogły działania Instytutu Kaszubskiego w roku 2008.